

Akcioni plan za sprovođenje strategije razvoja obrazovanja odraslih u Republici Srbiji, za period 2009-2010. godine

1. UVOD

Vlada je, na sednici od 28. januara 2006. godine, usvojila Strategiju razvoja obrazovanja odraslih u Republici Srbiji (u daljem tekstu: Strategija).

Akcionim planom za sprovođenje Strategije razvoja obrazovanja odraslih u Republici Srbiji (u daljem tekstu: Akcioni plan), utvrđuju se mere i aktivnosti za ostvarivanje prioriteta i ciljeva postavljenih Strategijom i to za period od dve godine: 2009-2010. godina. Takođe, Akcioni plan sadrži i indikatore za praćenje rezultata (faznih i finalnih) i procenu ukupne uspešnosti njegove realizacije.

Kao i prilikom izrade Strategije, tako su i prilikom izrade Akcionog plana, kao jedna od polaznih osnova uvažavana sledeća međunarodna dokumenta u oblasti obrazovanja i učenja odraslih:

- Hamburška deklaracija o učenju odraslih, UNESCO (Fifth International Conference on Adult Education/Confinteia VI, „Adult Learning: A Key for the Twenty-First Century”, A UNESCO Conference in Cooperation with International Partner, Hamburg, Germany, 14-18 July 1997;
- Memorandum o doživotnom učenju Evropske komisije (A Memorandum on lifelong learning, Commission of the European Communities, Brussels, 2000;
- Dakarski okvir delovanja – Obrazovanje za sve (Dakar Framework for Action, „Education for All: Meeting our Collective Commitments”, Dakar, 2000);
- Evropski prostor doživotog učenja (Communication from the Commission, Making a Education area of Lifelong learning a Reality, 21 november 2001, ED DG for Employment and Social Affairs, Comm (2001), 678 Final);

- Kopenhagenska deklaracija (Declaration of the European Ministers of Vocational Education and Training, and the European Commission, convened in Copenhagen on 29 and 30 November 2002, on enhanced European cooperation in vocational education and training „The Copenhagen Declaration”, 2002);
- Dekada obrazovanja za održivi razvoj (UN Decade of Education for Sustainable Development, Resolution of the 65th General Meeting of the German Commission for UNESCO (DUK), Bonn, 7th July 2005.

Sadržajem Akcionog plana uvažavane su mere i aktivnosti koje se odnose na obrazovanje odraslih, a koje su sastavni delovi akcionih planova namenjenih ostvarivanjima drugih strategija koje je, takođe, usvojila Vlada (koje se odnose na zapošljavanje i strategiju privrednog razvoja). Pre svega je reč o sledeća dva akciona plana:

- Nacionalni akcioni plan zapošljavanja za period 2006-2008. godina;
- Akcioni plan Nacionalne strategije privrednog razvoja Republike Srbije, 2006-2012. godina.

Mere i aktivnosti u Akcionom planu izrađene su i na osnovu određenih statističkih pokazatelja i iskazanih preporuka. Između ostalih, posebna pažnja je posvećena podacima o pismenosti i školskoj spremi stanovništva u Republici Srbiji, na osnovu poslednjeg popisa stanovništva, obavljenog 2002. godine¹. Na taj način je prilikom planiranja uzimano u obzir da i pored tendencije smanjivanja udela broja nepismenih u ukupnom stanovništvu (od 10 godina i starijih), on iznosi 3,5%.² Ovom valja pridodati i podatak da građani stariji od 15 godina, koji imaju nepotpunu osnovnu školu (od prvog do trećeg razreda osnovne škole, zatim od četvrtog do sedmog), kao i potpuno osnovno obrazovanje, čine 45,8% populacije Republike Srbije.³ Reč je o stanovništvu koje nema zanimanje.

Kada se nivo obrazovanja dovede u vezu sa nezaposlenošću, pored niza drugih podataka nalaze se i oni koji pokazuju da je stopa nezaposlenosti najveća kod osoba sa srednjim nivoom obrazovanja (24,2%), kao i kod onih sa osnovnim obrazovanjem (21,0%).⁴

¹ Biljana Stanković, „Obrazovne karakteristike stanovništva”, u „Stanovništvo i domaćinstva Srbije prema popisu 2002. godine”, Goran Panev (ur), Republički zavod za statistiku, Institut društvenih nauka Centar za demografska istraživanja, Društvo demografa Srbije, Beograd, 2006, str. 155-178

² Ibidem, str. 155

³ Ibidem, str. 170

⁴ Nacionalni akcioni plan zapošljavanja za period 2006-2008, str. 8

Rezultati Ankete o životnom standardu iz 2002. godine pokazuju da je 69% siromašnog stanovništva u Republici Srbiji sa završenom osnovnom ili nedovršenom srednjom školom. Među osobama sa visokim obrazovanjem taj procenat je znatno niži i iznosi 2%.⁵ Upravo iz ovih podataka autori „Prvog izveštaja o implementaciji Strategije za smanjenje siromaštva u Srbiji” izvode zaključak o značaju obrazovanja za smanjenje siromaštva u našoj zemlji.

Taj zaključak je još više naglašen u „Drugom izveštaju o implementaciji SSS u Srbiji – Prvi nacrt”, u kome se kaže: „Ako bi se ostvarila *Strategija razvoja obrazovanja odraslih* bila bi jedan od najefikasnijih instrumenata za smanjenje siromaštva u Srbiji, jer su delovi populacije čije obrazovanje je predviđeno tim dokumentom izvor i klasičnog i novog siromaštva.”⁶

Značaj obrazovanja odraslih naglašen je i u drugim brojnim dokumentima i materijalima koji su od strateškog značaja za Republiku Srbiju. Ova činjenica se odrazila i na osnovno opredeljenje prilikom izrade Akcionog plana, da se obrazovanje odraslih posmatra kao instrument i društvenog i ličnog razvoja.

Kao što je Strategija razvoja obrazovanja odraslih kompatibilna sa Strategijom razvoja stručnog obrazovanja u Republici Srbiji, tako je i ovaj plan tesno povezan sa Akcionom planom za realizaciju Strategije razvoja stručnog obrazovanja.

Pod obrazovanjem odraslih u Akcionom planu se, kao i u Strategiji, podrazumeva društvena delatnost i proces zadovoljavanja obrazovnih potreba odraslih ljudi bez obzira na institucionalnu organizaciju, sadržaj, nivo i korišćene metode. U operativnom i praktičnom smislu obrazovanje odraslih obuhvata „sve formalne i neformalne oblike obrazovanja namenjene starijim od 18 godina koji nemaju status učenika, odnosno studenta”.⁷

Akcionim planom definišu se četiri osnovna prioriteta, koji predstavljaju „optimalni minimum” za uspostavljanje savremenog i efikasnog sistema obrazovanja odraslih. Ti prioriteti su sledeći:

1. dalji razvoj zakonske, konceptualne, strateške, organizacione i institucionalne osnove za uspostavljanje efikasnih načina participacije socijalnih partnera u obrazovanju odraslih;
2. formiranje organizacione i kadrovske osnove za uspostavljanje distribucije nadležnosti i odgovornosti za obrazovanje odraslih među relevantnim ministarstvima;

⁵ Prvi izveštaj o implementaciji Strategije za smanjenje siromaštva u Srbiji, Vlada Republike Srbije, 2005, str. 68

⁶ „Drugi izveštaj o implementaciji SSS u Srbiji – Prvi nacrt”, <http://www.prsp.sr.gov.yu/vest.jsp?id=265>

⁷ Strateški pravci u razvoju obrazovanja odraslih, Ministarstvo prosvete i sporta, Beograd, 2002, str. 314

3. stvaranje osnova za i podsticanje razvoja raznovrsnih programskih opcija, uz unapređivanje dostupnosti obrazovanja odraslih;
4. dalji razvoj finansijske i sistemske osnove za unapređivanje kapaciteta i kvaliteta obrazovanja i obuke odraslih.

Među nosiocima aktivnosti za sprovođenje Akcionog plana naveden je veliki broj aktera, čime je, između ostalog, proklamovano i podržano socijalno partnerstvo u razvoju obrazovanja odraslih u Republici Srbiji.

OVDE IDE TABELA!!!



Mere i aktivnosti u periodu 2009 – 2010.

Prioritet	Ciljevi	Konkretna mere i aktivnosti	Indikatori	Nosioci aktivnosti i nadležni organi i organizacije	Učesnici	Vremenski okvir
Prioritet I: Dalji razvoj zakonske, konceptualne i strateške, organizacione i institucionalne osnove za uspostavljanje efikasnih načina participacije socijalnih partnera u obrazovanju odraslih	Izrada zakonodavne, konceptualne i strateške osnove za uspostavljanje efikasnih načina participacije socijalnih partnera u obrazovanju odraslih Izrada organizacione i institucionalne osnove za uspostavljanje efikasnih načina participacije socijalnih partnera u obrazovanju odraslih	Izrada zakonske regulative za osnivanje i uspostavljanje Nacionalnog saveta za stručno obrazovanje i obrazovanje odraslih i otpočinjanje rada Saveta	Uspostavljena Izrada zakonske regulative za osnivanje i uspostavljanje Nacionalnog saveta za stručno obrazovanje i obrazovanje odraslih Nacionalni savet za stručno obrazovanje i obrazovanje odraslih funkcioniše	MP	ME, MRSP MERR, NSSO, reprezentativna UP, reprezentativni sindikati, PK, NPS, SES	2009-2010.
		Priprema i usvajanje Strategije razvoja socijalnog partnerstva u oblasti stručnog obrazovanja i obrazovanja odraslih	Usvojena Strategija razvoja socijalnog partnerstva u oblasti stručnog obrazovanja i obrazovanja odraslih	MP	ME, MRSP; MERR, reprezentativn UP, NSSO, PK, NPS, SES	2009.

Prioritet	Ciljevi	Konkretna mere i aktivnosti	Indikatori	Nosioci aktivnosti i nadležni organi i organizacije	Učesnici	Vremenski okvir
		3. Unapređenje zakonske regulative za rad lokalnih saveta za zapošljavanje radi proširivanja delatnosti u području obrazovanja odraslih i razvoja ljudskih resursa	Unapređena zakonska regulativa za rad lokalnih saveta za zapošljavanje radi proširivanja delatnosti u području obrazovanja odraslih i razvoja ljudskih resursa	MP, lokalna samouprava	MEMRSP MERR, reprezentativna UP, reprezentativni sindikati, PK, SES	2009 - 2010.
	Unapređivanje zakonske regulative u pogledu doživotnog učenja	Priprema i donošenje Zakona o obrazovanju odraslih i odgovarajućih podzakonskih akata	Donet Zakon o obrazovanju odraslih, kao i odgovarajuća podzakonska akta	MP	ME, MRSP MERR, reprezentativna UP, reprezentativni sindikati, PK, NSSO	2009.
Prioritet II: Formiranje organizacione i kadrovske osnove za uspostavljanje distribucije nadležnosti i odgovornosti za obrazovanje odraslih među odgovarajućim ministarstvima	Razvoj kapaciteta za upravljanje i podršku obrazovanju odraslih	5. Sistematizovani poslovi iz oblasti obrazovanja odraslih u Ministarstvu prosvete, kao i u Ministarstvu ekonomije i regionalnog razvoja.	Efekti realizovanih aktivnosti iz oblasti obrazovanja odraslih	MP, MERR		2009.

Prioritet	Ciljevi	Konkretna mere i aktivnosti	Indikatori	Nosioci aktivnosti i nadležni organi i organizacije	Učesnici	Vremenski okvir
	Unapređivanje modela i mehanizama finansiranja programa obrazovanja odraslih	6. Predlog izmena modela finansiranja i finansijskog upravljanja institucijama i programima obrazovanja odraslih (veza IV, 16)	Efekti aktivnosti i rada institucija finansiranih po unapređenom modelu	MP, MERR		2009.
Prioritet III: Unapređivanje dostupnosti obrazovanja odraslih, kroz razvoj standarda za institucije i programe, predviđa uvažavanje i standarda koji se odnose na uključivanje u obrazovanje i marginalizovanih grupa	Svaranje široke mreže institucija i organizacija za obrazovanje odraslih	7. Formiranje standarda za rad institucija i organizacija u oblasti obrazovanja odraslih i uspostavljanje procedure akreditacije institucija i organizacija u oblasti obrazovanja odraslih	Definisani i promovisani standardi za rad institucija i organizacija u oblasti obrazovanja odraslih i uspostavljena procedura akreditacije institucija i organizacija u oblasti obrazovanja odraslih	MP		Druga polovina 2009 - prva polovina 2010

Prioritet	Ciljevi	Konkretna mere i aktivnosti	Indikatori	Nosioci aktivnosti i nadležni organi i organizacije	Učesnici	Vremenski okvir
		8. Monitoring i konsolidacija standarda za rad institucija i organizacija u oblasti obrazovanja odraslih i procedure akreditacije institucija i organizacija u oblasti obrazovanja odraslih	Sproveden monitoring i konsolidovani standardi za rad institucija i organizacija u oblasti obrazovanja odraslih i procedure akreditacije institucija i organizacija u oblasti obrazovanja odraslih Standrardi i procedura u funkciji	Centar za akreditaciju		2010.
		9. Formiranje tri nova centra za kontinuirano obrazovanje odraslih i otpočinjanje rada centara	Tri nova centra za kontinuirano obrazovanje odraslih formirana i otpočela sa radom Tri nova centra ostvaruju kontinuiranu delatnost u oblasti obrazovanja odraslih	MP, Centar za akreditaciju		2009 - 2010.

Prioritet	Ciljevi	Konkretne mere i aktivnosti	Indikatori	Nosioci aktivnosti i nadležni organi i organizacije	Učesnici	Vremenski okvir
	Stvaranje preduslova za razvoj i razvoj savremenih programa osnovnog obrazovanja odraslih: programa pripreme za ispunjenje standarda osnovnog opšteg obrazovanja i integrisanih (radno orijentisanih) programa osnovnog obrazovanja i obuke	10. Razvijanje regionalnih planova opismenjanja i osnovnog obrazovanja odraslih, kao deo funkcionalizacije obrazovanja odraslih	Rezvijeni regionalni planovi opismenjanja i osnovnog obrazovanja odraslih	MP		2009.
		11. Sprovođenje regionalnih planova opismenjanja i osnovnog obrazovanja odraslih	Opismenjanje i osnovno obrazovanje odraslih se realizuje na osnovu regionalnih planova	MP		2010 i dalje

Prioritet	Ciljevi	Konkretna mere i aktivnosti	Indikatori	Nosioci aktivnosti i nadležni organi i organizacije	Učesnici	Vremenski okvir
		12. Razvijanje standarda osnovnog obrazovanja odraslih i testova za proveru njihove ispunjenosti	Razvijeni i promovisani standardi osnovnog obrazovanja odraslih Napravljeni testovi za proveru ispunjenosti standarda osnovnog obrazovanja odraslih	Zavod za vrednovanje kvaliteta, MP		2009 i dalje
		13. Razvoj programa pripreme odraslih za dozezanje standarda osnovnog obrazovanja odraslih i ogledna realizacija programa	Razvijeni i promovisani programi pripreme odraslih za dozezanje standarda osnovnog obrazovanja odraslih Otpočeta faza ogledne realizacije programa Realizovan veći broj programa pripreme odraslih za dozezanje standarda osnovnog obrazovanja odraslih	MP, ZUOV		2009 i dalje.

Prioritet	Ciljevi	Konkretne mere i aktivnosti	Indikatori	Nosioci aktivnosti i nadležni organi i organizacije	Učesnici	Vremenski okvir
		14. Razvoj metodologije za integrisanje stručnog obrazovanja u programe osnovnog obrazovanja odraslih (programi funkcionalnog osnovnog obrazovanja) i otpočinjanje njihove realizacije	Razvijena metodologija za integrisanje programa stručnog obrazovanja u programe osnovnog obrazovanja odraslih (2009) Otpočeta faza ogleadne realizacije programa Relizovan veći broj integrisanih (radno orijentisanih) programa osnovnog obrazovanja odraslih	MP, Agencija za stručno obrazovanje i obrazovanje odraslih		2009 - 2010.

Prioritet	Ciljevi	Konkretna mere i aktivnosti	Indikatori	Nosioci aktivnosti i nadležni organi i organizacije	Učesnici	Vremenski okvir
	Razvoj programa stručnog obrazovanja i obuke: programa inicijalnog stručnog obrazovanja, programa za tržište rada (sa programima ključnih kompetencija/ personalnih kvalifikacija), programa kontinuiranog obrazovanja i programa obrazovanja za zaštitu životne sredine i održivi razvoj	15. Razvoj modularnih programa stručnog obrazovanja odraslih na osnovu istraživanja potreba tržišta rada, uspostavljanje prognoza na tržištu rada, potreba poslodavaca i planova razvoja obrazovnih institucija	Razvijen i realizovan veći broj modularnih programa stručnog obrazovanja odraslih, projektovanih na osnovu istraživanja potreba tržišta rada	Agencija za stručno obrazovanje i obrazovanje odraslih, MP		2009 i dalje
Prioritet IV: Dalji razvoj finansijske i sistemske osnove za unapređivanje kapaciteta i kvaliteta obrazovanja i obuke odraslih	Uspostavljanje sistema finansiranja obrazovanja odraslih	16. Razvijanje sistema finansiranja obrazovanja odraslih i projektovanje procedure uspostavljanja njegovog funkcionisanja	Razvijen i uspostavljen sistem finansiranja obrazovanja odraslih	MF, Agencija za stručno obrazovanje i obrazovanje odraslih		2009.

Prioritet	Ciljevi	Konkretne mere i aktivnosti	Indikatori	Nosioci aktivnosti i nadležni organi i organizacije	Učesnici	Vremenski okvir
	Utvrdjivanje standarda obrazovanja i obuka odraslih	17. Razvijanje standarda za: programe; nastavnike, instruktore i organizatore obrazovanja i obuka; nastave; ocenjivanja i evaluacije, monitoring i konsolidacija standarda	Razvijeni i promovisani standardi za: programe; nastavnike, instruktore i organizatore obrazovanja i obuka; nastavu; ocenjivanje i evaluaciju Obavljen monitoring standarda i nakon konsolidacije standardi stavljeni u funkciju	NSSO, Agencija za stručno obrazovanje i obrazovanje odraslih		2009 - 2010.
	Uspostavljanje sistema akreditacije i sertifikacije	18. Formiranje Centra za akreditaciju nosilaca programa i programa	Formiran Centar za akreditaciju nosilaca programa i programa i otpočeo sa radom	MP, Agencija za stručno obrazovanje i obrazovanje odraslih		2009.

Prioritet	Ciljevi	Konkretna mere i aktivnosti	Indikatori	Nosioci aktivnosti i nadležni organi i organizacije	Učesnici	Vremenski okvir
		19. Razvijanje metodologije za akreditaciju programa obrazovanja odraslih i procedure za akreditaciju, monitoring i konsolidacija metodologije i procedure	Razvijena metodologija za akreditaciju nosilaca programa i programe Obavljen monitoring, metodologije i procedure akreditacije i izvršena konsolidacija Akreditovan određeni broj programa	Centar za akreditaciju		2009 - 2010.
	Uspostavljanje sistema za kontrolu kvaliteta u oblasti obrazovanja i obuka odraslih	20. Izrada metodologije za evaluaciju, odnosno formalnu procenu realizacije programskih, institucionalnih, socijalnih i individualnih ciljeva i ishoda programa obrazovanja i obuke	Napravljena metodologija za evaluaciju realizacije programskih, institucionalnih, socijalnih i individualnih ciljeva i ishoda programa obrazovanja i obuke	MP, Agencija za stručno obrazovanje i obrazovanje odraslih		2010.
		21. Sistematsko sprovođenje evaluacije, odnosno formalne procene realizacije programskih, institucionalnih, socijalnih i individualnih ciljeva i ishoda programa obrazovanja i obuke	Evaluacija se sistematski ostvaruje	Zavod za vrednovanje kvaliteta, MP Agencija za stručno obrazovanje i obrazovanje odraslih		2010.

Prioritet	Ciljevi	Konkretne mere i aktivnosti	Indikatori	Nosioci aktivnosti i nadležni organi i organizacije	Učesnici	Vremenski okvir
	Formiranje organizaciono-institucionalne i kadrovske osnove sistema savetovanja i vođenja u oblasti obrazovanja i učenja odraslih	22. Razvijanje sistema savetovanja i vođenja u oblasti obrazovanja i učenja odraslih i osnivanje centara za savetovanje i vođenje u 5 + 3 centra za kontinuirano obrazovanje odraslih	Razvijen sistem savetovanja i vođenja u oblasti obrazovanja i učenja odraslih, obavljen monitoring i konsolidacija Osnovani centri za savetovanje i vođenje u oblasti obrazovanja i učenja odraslih u 5 + 3 centra za kontinuirano obrazovanje odraslih, koji su u funkciji	MP, Agencija za stručno obrazovanje i obrazovanje odraslih		2009 - 2010.

Skraćenice:

MP	Ministarstvo prosvete
MRSP	Ministarstvo rada i socijalne politike
MERR	Ministarstvo ekonomije i regionalnog razvoja
MNTR	Ministarstvo za nauku i tehnološki razvoj
NPS	Nacionalni prosvetni savet
NSSO	Nacionalni savet za stručno obrazovanje i obrazovanje odraslih (predlog da se osnuje)
MF	Ministarstvo finansija
UP	Unija poslodavaca
PK	Privredna komora
NSZ	Nacionalna služba za zapošljavanje
ZUOV	Zavod za unapređivanje obrazovanja i vaspitanja
MoiS	Ministarstvo omladine i sporta
SES	Socijalno - ekonomski savet Republike Srbije
